

Hoe sociaal is het Vlaams regeerakkoord?

Centrumlinks sociaal beleid of centrumrechts solidarisme?

De nieuwe Vlaamse regeringsmeerderheid is er ongemeen snel gekomen. De meerderheidspartijen zijn euforisch. Ook in de pers overheersen de positieve reacties. Caroline Gennez van de SP.a noemde het akkoord 'bijna perfect' en durft gewagen van een *centrumlinkse* coalitie. De overwinning van de N.VA heeft het beeld doen ontstaan van een democratisch nationalisme met een sociale inslag. Dat sociale beeld lijkt door het regeerakkoord bevestigd. Maar is dat ook zo? Zijn er voor Gennez en de haren zoveel redenen om de triomftrom te slaan? De Vooruitgroep denkt van niet.

Wij zien achter alle mooie volzinnen over de duurzame en warme Vlaamse samenleving een uitgesproken neoliberal economisch model en een nauwelijks gecamoufleerde poging om ons (federaal) publiek sociale-zekerheidsstelsel te ontmantelen en te vervangen door een goeddeels geprivatiseerd (Vlaams) verzekeringsstelsel. Heeft de doorsnee Vlaming belang hierbij, of zijn er redenen tot ongerustheid? En wat moet de vakbeweging doen?

De neoliberale credo's van ViA

Om te beginnen zijn veel van de aangekondigde sociale maatregelen niet voor morgen. Tot en met 2011 is er weinig of geen ruimte voor de nieuwe, Vlaamse sociale zekerheid in spe. Wel zijn er flinke besparingen en is er een economische politiek volgens de neoliberale credo's van *Vlaanderen in Actie (ViA)*. Dit actieplan is erop gericht van Vlaanderen een economische topregio te maken in de Darwinistische *struggle for life* met Europa en de wereld, desnoods ten koste van zwakkere regio's, te beginnen met Wallonië. De Vooruitgroep ontwaart achter de ronkende verklaringen een egocentrisch economisch regionalisme waarbij voor bedrijven en beleggers alles wordt gedaan, aan werknemers steeds hogere eisen worden gesteld, bijvoorbeeld qua competitiviteit, langer en meer werken, flexibeler zijn, maar zonder evenredige salarismgroei en waarbij het onderwijs volledig instrumenteel wordt gemaakt aan de eisen van de werkgevers en de arbeidsmarkt. Of er vanaf 2011 ruimte is voor de sociale maatregelen zal nog moeten blijken. Veel zal afhangen van het verloop van de economische crisis.

De federale regering het mes op de keel

Het nieuwe Vlaamse regeerakkoord is niet geschreven als dat van een "deelstaat". Er wordt amper verwezen naar enige samenhang met het federale project of met de andere gewesten. De samenwerking met Brussel wordt wel vermeld, maar Brussel wordt alleen gezien als "hoofdstad van Vlaanderen" en als instrument om Vlaanderen internationaal te profileren. Het Vlaams regeerakkoord is in de eerste plaats een nationalistisch akkoord dat de gewest- en gemeenschapsmateries inzet als was het voor een zelfstandig land. Wat de relatie tussen Vlaanderen en de andere regio's betreft, bevestigt het regeerakkoord de zogenaamde *Maddens-doctrine*, waarbij Vlaanderen zijn bevoegdheden maximaal oprekt en ongegeneerd op het domein treedt van de federale overheid, maar anderzijds zeer zware eisen stelt om mee te werken aan de sanering van de openbare schuld en het mee dragen van de federale financiële lasten, ook waar het gaat om het veiligstellen van pensioenen en andere cruciale onderdelen van onze sociale zekerheid. Vlaanderen hypothekeert daarmee een slagkrachtig federaal beleid en hoopt op die manier de Franstaligen aan de onderhandelingstafel én tot toegevingen te dwingen. Zal dat machtsspel niet ten koste gaan van de sociale verworvenheden, ook van de Vlaamse bevolking?

Geprivatiseerd stelsel zonder herverdelingsmechanismen

De Vlaamse ‘sociale’ maatregelen ogen progressief maar passen duidelijk in de neoliberale en nationalistische visie van de Vlaamse politieke klasse. Waar men op aanstuurt is een België dat niet alleen op economisch maar ook op sociaal vlak twee snelheden kent. En dat het publieke sociale-zekerheidsstelsel dat uitgaat van interpersoonlijke solidariteit en de hogere inkomens meer laat bijdragen om aldus de zwakkeren te ontzien, vervangt door een goeddeels geprivatiseerde verzekering, die dit sociaal en inkomenscorrectief ontbeert. Daarin betaalt iedereen volgens het risico dat zij of hij vertegenwoordigt. In dat model zijn het niet de sterkste schouders die de zwaarste lasten dragen. VOKA kan tevreden zijn, nog voor Muylers een beleidsdaad heeft gesteld.

Solidarisme is geen socialisme

Deze gewilde sociaal-economische concurrentiestrijd tussen Vlaanderen en Wallonië zal het solidariteitsprincipe zwaar onder druk plaatsen. Het Vlaams regeerakkoord zet een grote stap in de richting van een model waarbij de rechtspositie, het niveau van uitkeringen en bijlagen, het arbeidsstatuut en de gezondheidszorg van de mensen in Noord en Zuid sterk gaan uiteenlopen. Het resultaat is geen sociaal, laat staan een sociaal-democratisch beleid, maar een solidarisme, waarbij de sociale dimensie beperkt wordt tot het eigen volk of de eigen regio. Een ‘‘als wij het maar goed hebben’’-mentaliteit, die haaks staat op de grote traditie van solidariteit die zowel de socialistische als de christelijke arbeidersbeweging kenmerkt.

Deze *sauve-qui-peut*-reflex is jammer genoeg geen puur Vlaams fenomeen. Zo draaide het Europees debat in Nederland rond de transfervraag van ‘hoeveel betalen we aan Europa en wat krijgen we ervoor terug?’. Zo-ook weigert het rijke Italiaanse noorden steeds openlijker om solidair te blijven met het onderontwikkelde zuiden. Die reflex verhindert de opbouw van een werkelijk sociaal Europa en dreigt de vakbeweging in nationale of regionale kampen te verdelen. Tot nut van het geglobaliseerde bedrijfsleven. De Wever, Gennez en co gokken erop dat de Vlaamse vakbeweging Vlaamse eieren voor haar geld zal kiezen, ook als dat leidt tot een België met twee sociale snelheden, of als internationale solidariteitsmechanismen worden gefnuikt. Wellicht daarom oefenden exponenten van de arbeidersvleugel van CD&V meteen op de verkiezingsavond al druk uit om de SP.a mee aan boord te nemen!

De belangrijkste vraag is of de gemiddelde Vlaming, die moet leven van een inkomen uit arbeid of van een vervangingsinkomen, die bijdraagt aan het federaal pensioenstelsel en de federale gezondheidszorg, hierbij te winnen heeft, zeker in deze tijden. Het gevaar bestaat dat dit nieuwe solidarisme de *default* wordt voor sociaal beleid, en elke solidariteit over de grenzen van de eigen clan meteen verlamt. Daarom nodigt de Vooruitgroep alvast de vakbeweging en het sociale middenveld uit tot kritische waakzaamheid. De vette vis die De Wever op zijn Vlaamse bordje wil, dreigt duur betaald te worden!

De Vooruitgroep